

SAİT FAİK ABASIYANIK'IN KÜÇÜREK (KISA) ÖYKÜSÜ “BEN VE ONLAR”IN ROLAND BARTHES'İN S/Z ADLI ESERİNDE YER ALAN “SEMANTİK KOD” BAKIMINDAN YENİDEN OKUMA DENEMESİ

Elif SAYAR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Semantik Kod, Roland Barthes, Sait Faik Abasıyanık, Küçürek Öykü.

ÖZET

Öykü, kendine ait özellikleriyle, yeni yorumlara açık ve derin boşluklar taşıyan bir anlatı türüdür. Bu çalışma, öykünün bu derin boşluklarında, imgesel ve semantik unsurlarla satır aralarını yeniden okuma denemesidir. Bu çalışmada Sait Faik Abasıyanık'ın “Ben ve Onlar” adlı kısa öyküsünün taşıdığı anlam yükü, Roland Barthes'in S/Z adlı eserindeki beş koddan (1. Deneyin Sesi (Özgür seçim edimleri)EYL.2. Kişinin Sesi (Anlambirincikler)ANL. 3. Bilimin Sesi (Ekinsel düzgüler)GÖN. 4. Gerçeğin Sesi (yorumlar)YOR. 5. Simgenin Sesi (Karşısav) SİM.), birisi olan “Kişinin Sesi /Semantik Kod” bakımından yeniden okunmuştur. Değerlendirmede, Sait Faik Abasıyanık'ın kısa öykülerinden biri olan “Ben ve Onlar”ı seçilmesinin nedeni, dünya edebiyatında “short short story” veya “flash fiction” gibi adlandırmalarla bilinen, Küçürek (kısa) öykü tarzında olmasıdır. Ramazan Kaplan'a göre yüz sözcüğü geçmeyen bu anlatılar beş yüz sayfalık bir romanda, anlatılmak isteneni birkaç tümceyle anlatır. Hızlı iletişim çağında, her şeyin parçalanıp küçüldüğü, dost sohbetleriyle saatlerce süren sofraların yerini, kısa sürede tüketilen Fast- Food'un alması, özlem sözcüklerinin sayfalarca sürdüğü mektupların yerini ise birkaç harfe sıkıştırılarak yazılan kısa mesajların aldığı, tüketim çağında yaşayan insanın, günün yirmi dört saatinin bir dakikasına sığdırabileceği bu öyküler, çağın bir aynası gibidir. Yorumu açık ve yananlam öğelerinin fazlasıyla bulunduğu bu öyküler, “Semantik Kod” bakımından incelemeye değerdir. Metni temel olarak yazınsal yapıttan ayıran, onu estetik bir ürün değil, anlam aktarıcı bir kılıgı, olarak gören Barthes, S/Z adlı eserinde, metni anlambirimlere ayırarak incelemiştir. Bu çalışmada, Anlambilimin gönderme yaptığı yananlam veya anlambirincikler, Roland Barthes'in izlediği yöntem dâhilinde bir sözcük

veya sözcükler dizisi ile belirtilip, ANL. kısaltmasıyla gösterilmiştir. Seçilen öykü metninin çoğulluğu ise anlambilimsel yöntemlerin çeşitli şekillerde yorumlanmasına olanak sağlamıştır. Anlam derinliği olan bu öykülerde, herkesin kendinden bir şeyler bulması mümkündür. Bu makalede, yaşam mücadelesi içinde, ait olmadığı bir ortamdan çıkmaya çalışan bir aydınının, içsel mücadelesi açıklanmaya çalışılmıştır. Toplum yaşamından aile yaşamına doğru perspektif bir yapıda aktarılan bu öykü çalışması, toplumsallıktan bireyselliğe uzanan bir yolculuk niteliğindedir.

GÖSTERGEBİLİMSEL YÖNTEMLE BİR MASAL ÇÖZÜMLEMESİ: "ALTIN ARABA" MASALI ÖRNEĞİ

Esra KÜLAH

Mersin Üniversitesi, Mersin / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Göstergebilimsel Çözümleme, Eyleyenler Modeli, Masal, Anlam.

ÖZET

Dil ve edebiyat alanında olduğu kadar resimden sinemaya, mimariden antropolojiye kadar birçok farklı alanda da uygulama alanı genişleyen göstergebilim, kuramsal yaklaşımlar ve dilbilimin yöntemleriyle metin çözümlerinde farklı bakış açıları ortaya koyar. Yazın eleştirisi ve metin incelemelerine işlevsel açıdan yaklaşan göstergebilim, anlamın metin içinde nasıl oluştuğu ve nasıl iletildiği ile ilgilenir. Göstergebilimsel yaklaşımla ele alınan metin çözümlerinde birtakım araçlardan yararlanır. Algirdas Julien Greimas tarafından geliştirilen Eyleyenler Modeli de bunlardan biridir. Bu çözümleme yönteminde, metindeki anlam evreninin oluşumunu ortaya koymak amacıyla aşamalı bir süreç izlenir. Bu yazıda Greimas'ın geliştirdiği Eyleyenler Modeli'nden yararlanılarak Naki Tezel'in Türk Masalları adlı eserindeki "Altın Araba" adlı masalı çözümlenmiştir. Çözümleme sürecinde öncelikle metin belirli ölçütlerle kesitlere ayrılmış; sonrasında bu kesitler söylemsel, anlatısal ve mantıksal-anlamsal düzeylerde çözümlenerek metnin derin yapısına ulaşmak amaçlanmıştır.